

MỘT SỐ GIẢI PHÁP NHẪM THU HÚT NGUỒN VỐN ĐẦU TƯ PHỤC VỤ PHÁT TRIỂN NGÀNH NÔNG NGHIỆP TỈNH QUẢNG BÌNH

ThS. HOÀNG TUẤN LONG

Trường Trung cấp Kinh tế Quảng Bình

1. Đặt vấn đề

Vốn là một yếu tố đầu vào không thể thiếu trong nền kinh tế của mỗi địa phương. Đối với Quảng Bình, địa phương có hơn 80% dân số nằm trong khu vực kinh tế nông nghiệp, nông thôn và đang trong giai đoạn tiến hành công nghiệp hóa - hiện đại hóa, việc huy động vốn đầu tư phát triển kinh tế nói chung và vốn đầu tư phát triển nông nghiệp nói riêng là vấn đề đặc biệt quan trọng cần được quan tâm giải quyết.

Trong những năm qua nhiều dự án lớn về nông nghiệp đã và đang góp phần thay đổi, cải thiện đáng kể đời sống của nhân dân trong tỉnh. Thực tế cho thấy, việc thu hút vốn đầu tư phát triển nông nghiệp ở tỉnh Quảng Bình hiện nay đã có những dấu hiệu tích cực, lượng vốn đầu tư vào nông nghiệp ngày càng tăng, chất lượng vốn ngày càng được cải thiện... Tuy nhiên, bên cạnh những mặt tích cực đó công tác này còn bộc lộ rất nhiều hạn chế và khó khăn cần được tháo gỡ. Để đưa kinh tế nông nghiệp phát triển, đòi hỏi phải đổi mới toàn diện, trong đó cần những giải pháp đồng bộ nhằm nâng cao hiệu quả thu hút vốn đầu tư.

2. Giải pháp thu hút nguồn vốn đầu tư phát triển ngành nông nghiệp Quảng Bình

2.1. Giải pháp chung

2.1.1. Tiếp tục hoàn thiện quy hoạch phát triển nông nghiệp của tỉnh

Nhà nước sử dụng nhiều loại quy hoạch để định hướng đầu tư, trong đó có quy hoạch phát triển nông, lâm và thủy sản. Để thu hút đầu tư phát triển nông nghiệp, tỉnh Quảng Bình tiếp tục rà soát, bổ sung, hoàn thiện quy hoạch tổng

thể phát triển ngành nông nghiệp tỉnh từ nay cho đến năm 2020. Tổ chức lập và phê duyệt quy hoạch phát triển lâm nghiệp, hệ thống thủy lợi, đề điều đến năm 2020 để làm căn cứ cho quá trình, lập, thẩm tra, phê duyệt và triển khai thực hiện các dự án đầu tư. Đồng thời, giao nhiệm vụ cho Sở Nông nghiệp và PTNN tiến hành điều tra, xác định lợi thế so sánh, trên cơ sở đó lựa chọn, xây dựng chiến lược, quy hoạch, cơ chế, chính sách khuyến khích phát triển các sản phẩm chủ yếu trong ngành nông nghiệp trong thời gian tới.

Bên cạnh đó, các cấp các ngành trong tỉnh tăng cường hơn nữa công tác quản lý nhà nước về quy hoạch, thực hiện công bố công khai quy hoạch để các thành phần kinh tế, nhân dân biết và thực hiện theo quy hoạch, tạo điều kiện để kêu gọi các nhà đầu tư trong và ngoài nước triển khai các dự án đầu tư phát triển nông nghiệp. Khẩn trương xây dựng chiến lược của Quảng Bình về thu hút và nâng cao hiệu quả sử dụng các nguồn vốn đầu tư phát triển làm cơ sở để xây dựng kế hoạch thu hút đầu tư theo ngành, lĩnh vực trong đó có nông nghiệp.

2.1.2. Xây dựng và hoàn thiện các chính sách thu hút, sử dụng vốn đầu tư phát triển nông nghiệp

- Chính sách tài chính - tín dụng: Mục tiêu nhằm phát huy tối đa tiềm năng sức lao động, đất đai, vốn và các nguồn lực khác để tạo ra sự chuyển dịch lớn về cơ cấu kinh tế nông nghiệp theo hướng sản xuất hàng hóa. Để thực hiện mục tiêu này, tỉnh cần phải sớm thành lập Quỹ bảo lãnh tín dụng cho các doanh nghiệp hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp và Quỹ hỗ trợ

đầu tư trong tình để tạo điều kiện và hỗ trợ cho các dự án lớn, có tác dụng như nguồn vốn "môi" để huy động các nguồn vốn khác từ mọi thành phần kinh tế trong xã hội, tạo nên động lực mới để thu hút các nguồn tài chính cùng tham gia đầu tư phát triển nông nghiệp; Động viên, thu hút rộng rãi các nguồn vốn trong xã hội nhằm tăng đầu tư. Đẩy mạnh thực hiện xã hội hóa bằng cách áp dụng cơ chế tài chính phù hợp đối với các đơn vị sự nghiệp; Thực hiện chính sách tài chính khuyến khích phát triển lĩnh vực chủ lực, sản phẩm chủ yếu trong nông nghiệp, làm "đầu tàu" tăng trưởng nông nghiệp trên cơ sở phát huy thế mạnh của từng vùng; Tăng mức cho vay, thời hạn cho vay, giảm lãi suất cho vay phù hợp với quy luật sinh trưởng của cây trồng, vật nuôi, ưu tiên lĩnh vực đầu tư trong nông nghiệp như: chương trình chuyên giao ứng dụng khoa học, công nghệ vào sản xuất nông nghiệp; chương trình xây dựng nông thôn mới...

- Chính sách đất đai và giải phóng mặt bằng: Chính quyền tỉnh phải đảm bảo mặt bằng cần thiết, hợp lý phục vụ sản xuất kinh - doanh nông nghiệp cho các nhà đầu tư theo phương thức cho thuê hoặc chuyển quyền sử dụng đất. Trong đó, tỉnh chịu trách nhiệm tổ chức thực hiện việc giải phóng mặt bằng, ban

hành chính sách hỗ trợ kinh phí thực hiện bồi thường thiệt hại, giải phóng mặt bằng đối với các dự án thuộc lĩnh vực nông nghiệp. Đồng thời, tỉnh và các địa phương cần giải quyết kịp thời những khó khăn, vướng mắc về đất đai, đền bù giải phóng mặt bằng để tạo điều kiện đẩy nhanh tiến độ triển khai dự án; Sở Tài chính chủ trì phối hợp với các ngành liên quan nghiên cứu và trình UBND tỉnh phê duyệt phương thức thanh toán tiền thuê đất, tiền đặt cọc dự án đối với các dự án đầu tư vào nông nghiệp.

- Chính sách phát triển kết cấu hạ tầng kinh tế: Phải coi xây dựng kết cấu hạ tầng như là điều kiện tiên quyết, bắt buộc không chỉ đối với đòi hỏi trước mắt và cả lâu dài, không chỉ tạo tiền đề cho thu hút đầu tư mà cho sự phát triển bền vững của nền kinh tế nói chung và nông nghiệp nói riêng. Ngoài các nguồn vốn của ngân sách nhà nước, cần có chính sách ưu đãi, khuyến khích mọi thành phần kinh tế huy động thêm các nguồn vốn khác trong và ngoài nước cho việc phát triển kết cấu hạ tầng kinh tế chung, gồm: đường giao thông, cảng biển, hệ thống lưới điện, viễn thông và công nghệ thông tin, hạ tầng khu công nghiệp, du lịch, dịch vụ; riêng trong nông nghiệp: hệ thống các trạm, trại, hệ thống thủy lợi, đê điều, hạ tầng nuôi trồng thủy sản, giống,...

Nghiên cứu xây dựng cơ chế huy động trái phiếu công trình. Ngoài ra, cần chủ động, tích cực thu hút nguồn vốn ODA đầu tư phát triển kết cấu hạ tầng. Nghiên cứu xây dựng đề án "Xã hội hóa kết cấu hạ tầng" nhằm thu hút các thành phần kinh tế tham gia đầu tư.

2.1.3. Tăng cường sự gắn kết giữa thu hút và sử dụng vốn đầu tư

Công tác kế hoạch hóa vốn đầu tư phát triển nông nghiệp hiện nay chỉ mới giới hạn trong phần vốn ngân sách do địa phương quản lý.

Ảnh minh họa

Đầu tư cơ sở hạ tầng cho sản xuất nông nghiệp

Các doanh nghiệp nhà nước kế hoạch hóa nguồn vốn tự có của doanh nghiệp mình. Còn phần vốn đầu tư của các thành phần kinh tế ngoài quốc doanh và vốn FDI chưa được kế hoạch hóa một cách cụ thể. Bên cạnh đó, trong công tác kế hoạch hóa đối với vốn đầu tư nhà nước đôi khi cũng còn tình trạng kế hoạch đi sau thực hiện, kế hoạch không thực tế, gây lãng phí, hiệu quả thấp; kế hoạch đầu tư thiếu thống nhất với kế hoạch vốn dẫn đến nợ nhà thầu, tiến độ thực hiện dự án chậm. Do vậy, để tăng cường sự gắn kết giữa thu hút và sử dụng vốn đầu tư phát triển nông nghiệp cần nâng cao chất lượng công tác kế hoạch hóa đầu tư của tỉnh. Kế hoạch hóa về thu hút và sử dụng vốn đầu tư phát triển nông nghiệp phải bám sát quy hoạch và phải bao quát toàn bộ các nguồn vốn đầu tư.

2.2. Giải pháp cụ thể

2.2.1. Thu hút vốn ngân sách nhà nước và tín dụng ưu đãi

Dự kiến vốn đầu tư cho nông nghiệp tỉnh Quảng Bình giai đoạn 2011-2020 là 10.114 tỷ đồng, trong đó vốn ngân sách nhà nước chiếm khoảng 938 tỷ đồng. Còn lại là vốn của doanh nghiệp và của người dân; vốn tín dụng, vốn vay thương mại và các nguồn vốn khác [Quy hoạch tổng thể phát triển ngành Nông nghiệp tỉnh Quảng Bình đến năm 2010]. Đây là một lượng vốn khá lớn, do vậy muốn đạt được mục tiêu vốn đầu tư từ ngân sách nhà nước nêu trên, thì Quảng Bình phải khai thác triệt để các nguồn thu phát sinh trên địa bàn tỉnh cho ngân sách nhà nước. Triệt để tiết kiệm chi ngân sách nhà nước. Bố trí cơ cấu chi ngân sách nhà nước hợp lý, đảm bảo tốc độ tăng chi cho đầu tư phát triển phải cao hơn tốc độ tăng chi sự nghiệp kinh tế - xã hội, tốc độ tăng chi sự nghiệp kinh tế - xã hội phải lớn hơn tốc độ tăng chi quản lý nhà nước và chi khác. Phát huy tiềm năng vốn có từ các nguồn tài nguyên quốc gia và tài sản công còn đang bị bỏ phí. Đồng thời, tranh thủ tối đa nguồn vốn Trung ương để triển khai

thực hiện các chương trình, dự án trọng điểm nông nghiệp.

2.2.2. Thu hút vốn đầu tư của các tổ chức kinh tế ngoài quốc doanh và của dân cư

Theo đánh giá của các nhà kinh tế, vốn trong dân cư, sức mua trong dân cư trên địa bàn tỉnh đang còn khá lớn. Đối với nguồn vốn trong dân, điều quan trọng nhất là phải có cơ chế thu gom các nguồn vốn đang phân tán này để đầu tư tập trung. Do đó, cần áp dụng các biện pháp tích cực để huy động nguồn vốn này bổ sung vào vốn đầu tư phát triển kinh tế. Tuy nhiên, do đặc điểm nguồn vốn trong dân hết sức phân tán nên cần đa dạng hóa các hình thức thu hút vốn đầu tư như: đóng góp các quỹ (ngày công ích, phòng chống thiên tai...); đóng góp để xây dựng kết cấu hạ tầng nông nghiệp và nông thôn theo phương thức “Nhà nước và nhân dân cùng làm”; huy động mua công trái, trái phiếu, tín phiếu, kỳ phiếu (kho bạc và ngân hàng)...; trái phiếu công trình.

UBND tỉnh cần tổ chức xây dựng và ban hành cơ chế chính sách hỗ trợ vốn để khuyến khích nhân dân bỏ vốn sản xuất - kinh doanh trong lĩnh vực chế biến nông, lâm, thủy sản. Trên cơ sở Luật Hợp tác xã năm 2012, Luật các tổ chức tín dụng, tỉnh cần tập trung xây dựng lại mạng lưới quỹ tín dụng nhân dân, hợp tác xã tín dụng, nhất là ở các vùng nông thôn, vùng sâu, vùng xa để tạo điều kiện cho người nông dân được vay vốn đầu tư phát triển sản xuất, đặc biệt là đầu tư phát triển kinh tế trang trại. Đồng thời phát triển hình thức bảo hiểm tín dụng để bảo vệ quyền lợi người nông dân, thúc đẩy họ mạnh dạn đầu tư sản xuất. Ưu đãi về thuế, tiền thuê mặt bằng, vay tín dụng ngân hàng... cho các doanh nghiệp vừa và nhỏ để tăng cường đầu tư cả chiều rộng và chiều sâu.

2.2.3. Giải pháp thu hút vốn đầu tư nước ngoài

Để đạt tốc độ tăng trưởng GDP ngành nông nghiệp giai đoạn 2011-2020 đạt 5,7%, tỉnh Quảng Bình xác định tổng vốn đầu tư phát

triển nông nghiệp phải đạt 10.114 tỷ đồng. Đây là nhiệm vụ rất nặng nề, đòi hỏi tỉnh Quảng Bình phải đẩy mạnh thực hiện đồng bộ các giải pháp về thu hút vốn đầu tư nước ngoài, trong thời gian tới tỉnh cần tập trung thực hiện đồng bộ các giải pháp về thu hút vốn đầu tư trực tiếp nước ngoài (FDI). Trong đó, tỉnh cần hoàn thiện cơ chế, chính sách khuyến khích FDI vào các ngành chế biến nông, lâm sản, trồng rừng - chế biến gỗ, chăn nuôi - sản xuất thức ăn gia súc như: chính sách về ưu đãi vốn và tín dụng, chính sách thuế, chính sách đất đai, chính sách phát triển vùng nguyên liệu, phát triển thị trường, hạ tầng nông nghiệp, nông thôn, nguồn nhân lực,... Đây sẽ là những điểm đột phá nhằm nâng cao giá trị xuất khẩu của nông sản Quảng Bình, giảm dần tình trạng xuất thô và tạo lực đẩy cho phát triển các vùng sản xuất nông, lâm, thủy sản quy mô lớn với chất lượng được cải thiện rõ rệt. Đồng thời các giải pháp này cũng tạo thêm đáng kể nguồn lực phát triển cho các huyện miền núi có tiềm năng lớn về đất rừng cũng như phát triển chăn nuôi góp phần giảm bớt chênh lệch trong phát triển kinh tế giữa các vùng, miền trong tỉnh.

Thu hút vốn viện trợ phát triển chính thức (ODA) và các nguồn vốn khác. Dựa vào điều kiện hiện nay của tỉnh, cùng với nguồn vốn ngân sách, nguồn vốn viện trợ ODA rất cần thiết nhằm phát triển nông nghiệp.

Để thu hút được nguồn vốn này, trong thời gian tới ngoài thực hiện các giải pháp chung, cần chú ý thực hiện các giải pháp cụ thể. Trong đó, đối với các dự án đã được bố trí vốn như: Dự án xóa đói giảm nghèo huyện Quảng Ninh và Lệ Thủy; Dự án Hệ thống thủy lợi Lệ Kỳ - Quảng Ninh; Dự án sắp xếp ổn định dân cư phòng tránh thiên tai ven biển; Dự án chống sa mạc hóa... đề nghị các chủ đầu tư cần sớm hoàn chỉnh các hồ sơ thủ tục trình cấp có thẩm quyền phê duyệt để giải ngân.

Đối với các dự án đã được Chính phủ chấp nhận đưa vào danh mục vận động các nhà tài

trợ, các chủ đầu tư cần phối hợp chặt chẽ và tranh thủ sự giúp đỡ của các bộ để hoàn chỉnh hồ sơ theo yêu cầu của nhà tài trợ.

UBND tỉnh giao nhiệm vụ cho Sở Kế hoạch và Đầu tư làm đầu mối cùng với các ngành tích cực phối hợp với các bộ ngành Trung ương đề nghị Chính phủ cho phép được sử dụng vốn ODA để phát triển hệ thống giao thông, điện, nước,... nông thôn, hệ thống thủy lợi, đê điều, hạ tầng thủy sản; đồng thời, việc lập các dự án phải có tính khả thi, cần đối xứng chắc giữa hiệu quả kinh tế - xã hội, khả năng trả nợ vay, xác định rõ trách nhiệm của các ngành, các cấp, các đơn vị cơ sở trong việc vay và trả nợ. Ngoài ra, tỉnh cần tạo môi trường thuận lợi để tranh thủ, khai thác các dự án của các tổ chức phi chính phủ, khuyến khích họ hỗ trợ đầu tư xây dựng các công trình kết cấu hạ tầng có quy mô vừa và nhỏ, đồng thời xây dựng và ban hành quy chế thống nhất về quản lý và sử dụng viện trợ, làm tốt công tác tiếp nhận, sử dụng và thanh quyết toán.

Đồng hành cùng với những giải pháp trên, để thu hút vốn đầu tư phát triển nông nghiệp ở tỉnh Quảng Bình đạt hiệu quả cần thiết phải ổn định môi trường kinh tế, đẩy mạnh cải cách thủ tục hành chính theo hướng đáp ứng yêu cầu chính đáng của các nhà đầu tư, tăng cường thu hút, đào tạo nguồn nhân lực phục vụ phát triển nông nghiệp, tăng cường vận động xúc tiến đầu tư...

Quảng Bình là một tỉnh phát triển chủ yếu dựa vào nông nghiệp, do đó phát triển nông nghiệp góp phần không nhỏ trong việc đẩy mạnh tốc độ tăng trưởng kinh tế nhằm thực hiện mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội của tỉnh từ nay đến năm 2020. Vì vậy, đẩy mạnh phát triển nông nghiệp của tỉnh trong thời gian tới là yêu cầu bức thiết, đòi hỏi phải có những giải pháp khác nhau, trong đó nâng cao khả năng thu hút vốn đầu tư phát triển cho nông nghiệp là một trong những giải pháp rất quan trọng ■